

ZORG VOOR HET NAKOMELINGSCHAP

II

In de vele gevallen van zorg voor het nakomelingschap, die wij in het dierenrijk kunnen vaststellen, speelt het instinkt een belangrijke rol. Met dat woordje "instinkt" is het wonder natuurlijk niet uit de wereld, doch wij moeten het wel gebruiken, omdat wij anders toch geen weg weten met het feit, dat de insekten hun nakomelingen niet te zien krijgen en er toch voor zorgen door het zorgvuldig uitkiezen van legplaatsen voor de eieren.

De vogels zien hun nakomelingen wel en zij bouwen er zelfs min of meer kunstige nestjes voor (zie blz. 164). Maar als wij over de nestbouw gaan nadenken, moeten wij er weer het instinkt bijhalen om een verklaring te hebben voor de talrijke bouwwijzen. Daarbij komt dan nog dat nestbouw niet tot de vogels beperkt blijft. Er zijn ook zoogdieren, die nesten bouwen (bevers b.v.), daarboven komt nestbouw voor bij sommige vissen.

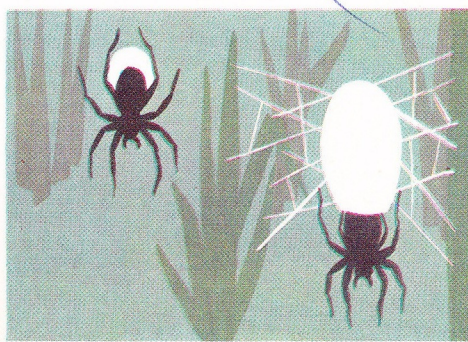
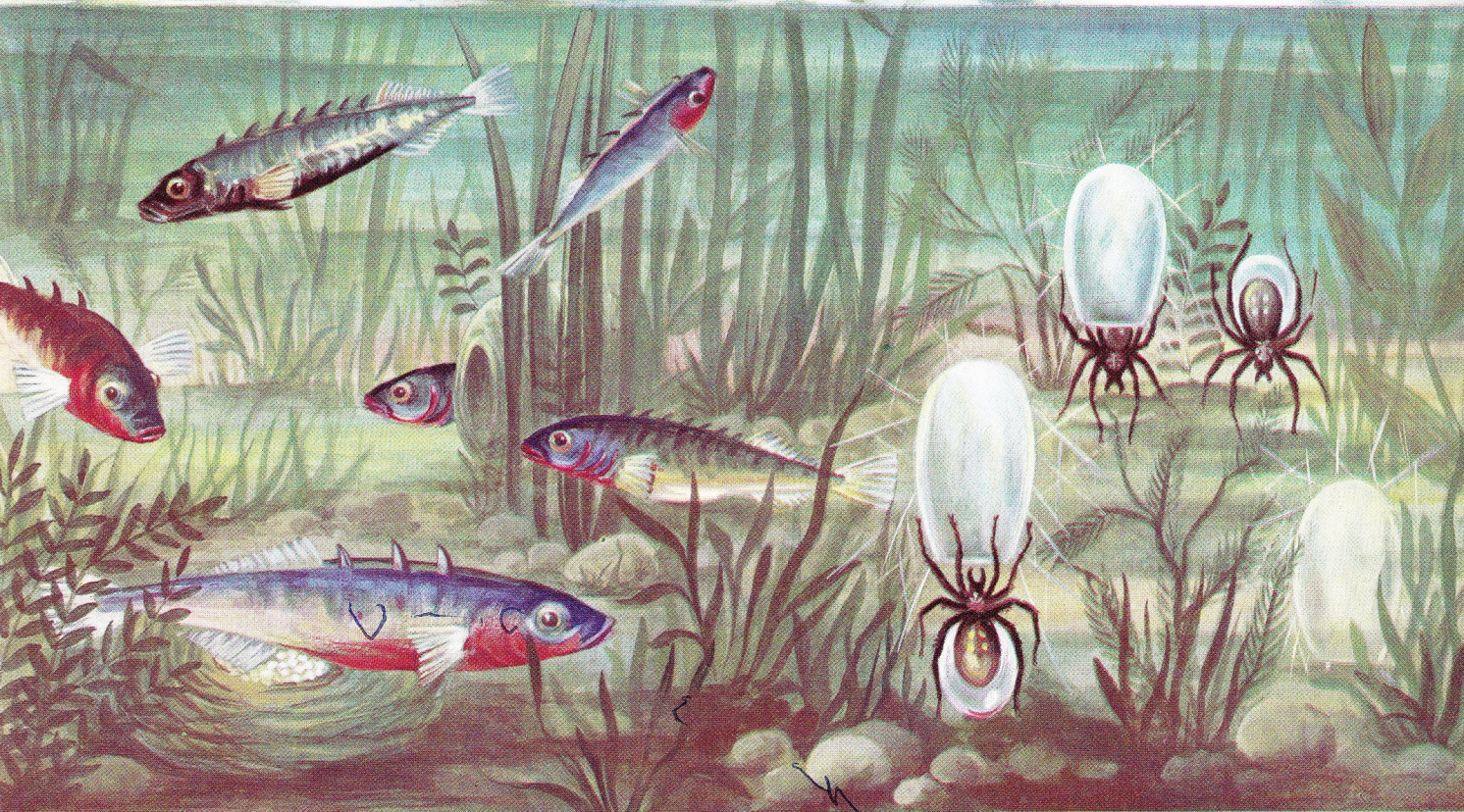
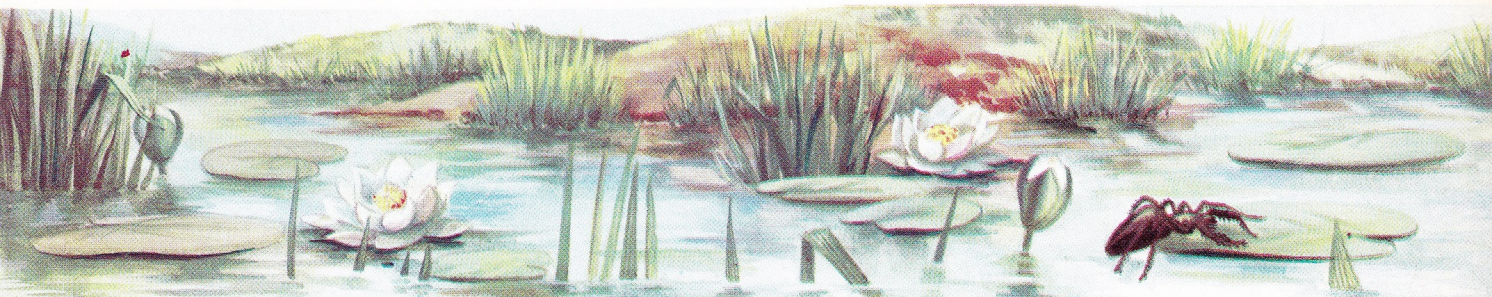
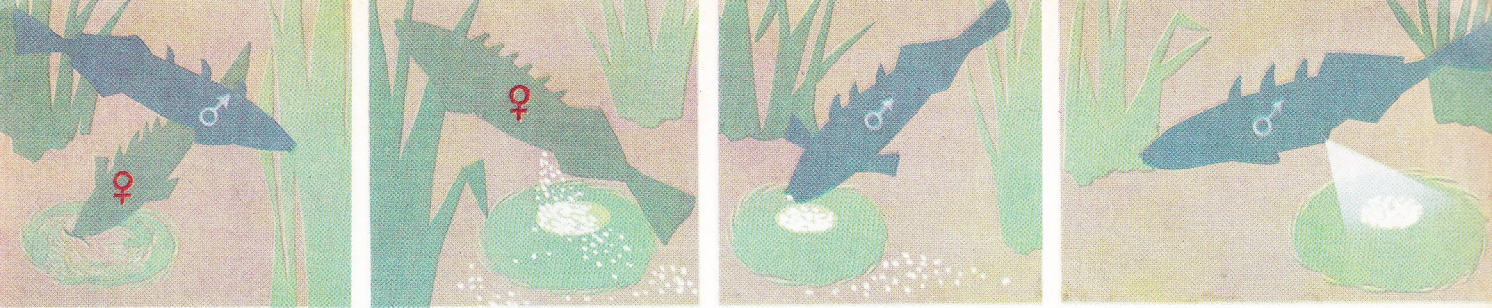
Stekelbaarsjes zijn kundige nestbouwers en de mannetjes zijn zelfs zeer zorgzame vaders. Van stukjes waterplant en wierdraadjes wordt een tamelijk hoog stapeltje gemaakt. Met het bekje wordt elk bouwdeeltje stevig aangedrukt en met een kleverig produkt van de nieren wordt alles aaneen gelijmd. Aan een zijde van het nest wordt herhaaldelijk de kop in het groene hoopje gedrukt, zodat er een opening ontstaat: de deur van de woning. Het mannetje wringt zich langs die voordeur in de woning en komt langs een achterdeur weer buiten. De wijfjes kijken aanvankelijk passief toe. Maar dan beginnen de mannetjes om een bruidje te werven (boven links). Na een sierlijk spel gaat de bruid toch ook maar eens naar het nestje kijken en na enige tijd laat zij er haar eieren in vallen. Maar om haar toekomstige kroost bekommert het wijfje zich geenszins. Nadat de bruid het

echtelijke huis verlaten heeft, komt het mannetje allenaast het nestje gevallen eitjes oprapen en samenbrengen. Daarna worden de eieren bevrucht (boven rechts), maar het mannetje beschouwt hiermede zijn taak niet als afgedaan. Onverpoosd blijft het diertje bij het nest tot de jongen uitkomen, die dan verder door de vader zorgzaam worden bewaakt en ook verdedigd, als dit laatste nodig mocht worden.

Het overige gedeelte van de plaat toont tafereeltjes uit het leven van de Waterspin, die onder water merkwaardige nesten bouwt en daardoor tevens bewijst, dat de duikerklok reeds lang in de natuur bestond alvorens ze door de mens werd uitgevonden.

Aan het achterlichaam van deze spin zitten lange haren, die een luchtbel kunnen vasthouden als ze aan de lucht worden blootgesteld. Met zo'n luchtbel aan haar lichaam daalt de spin in het water af en ze lijkt dan op een zilverglinsterend bolletje. Als woning vervaardigt de spin een klokje, dat lijkt op een vingerhoed van spinsel. Door draden wordt dat klokje met de opening naar beneden aan de waterplanten vastgemaakt. Deze duikerklok in miniatuur zit aanvankelijk nog vol water en om het eruit te verwijderen laat de spin haar luchtbel los, die een gedeelte van het water verdrijft. Daarna stijgt het diertje naar de oppervlakte om een nieuwe luchtbel te halen, die op haar beurt in de klok wordt losgelaten en naar de top dringt. Deze operatie wordt zo dikwijls herhaald tot de klok geheel met lucht is gevuld. De verbruikte zuurstof in deze waterdichte luchtkamer wordt door hetzelfde proces vervangen.

In haar duikerklok legt de spin in de vroege zomer en in de herfst eieren. Het eerste legsel komt spoedig uit en de jongen beginnen zelf ook kleine klokjes te spinnen. Na het leggen van de herfst-eieren sluit de spin echter de opening van de klok toe en overwintert met de eieren, die eerst in de volgende lente uitkomen. Gedurende de paartijd spint het mannetje een klok naast die van het wijfje en verbindt beide klokken door een gang.

Deux nids curieux

Les oiseaux vivent un moment avec leur descendance et construisent à leur intention des nids plus ou moins artistement confectionnés. Mais les oiseaux ne sont pas seuls à installer des nids. Certains mammifères en font autant, par exemple les castors, de même que quelques espèces de poissons et d'insectes.

Une espèce de grillon creuse la terre et pond ses œufs au fond d'une galerie. Il reste près d'eux jusqu'à ce qu'ils éclosent. Quand les jeunes sont nés, il monte la garde à l'entrée de la galerie.

Les lapins aussi creusent pour leur nichée une chambre souterraine que la mère tapisse de ses propres poils.

Les épinoches sont d'excellents architectes et les mâles sont même des pères attentionnés. Ils font un tas de plantes aquatiques, qu'ils cimentent grâce à une substance visqueuse que sécrètent leurs reins.

Une entrée latérale est ménagée dans cet amas d'herbes. A grands coups de tête, l'épinoche mâle se creuse alors une sortie, puis il évolue gracieusement près du nid. Une femelle y pénètre, y dépose ses œufs, puis quitte le nid pour ne plus y revenir. C'est le mâle qui, après son départ, ramasse les œufs tombés à côté du nid et les rassemble. Alors a lieu la fécondation (en haut à droite). Le mâle ne considère pas sa tâche comme accomplie. Sans le moindre répit, il surveille les œufs jusqu'à éclosion et protège ensuite les jeunes poissons contre un ennemi éventuel.

Le reste de l'illustration représente des scènes de la vie d'une araignée aquatique qui construit un

nid remarquable sous l'eau et prouve, par là, que la cloche à plongeur existait dans la nature bien avant que l'homme y songeât.

L'araignée aquatique se construit une cloche ressemblant à un dé. Des fils la retiennent, ouverture vers le bas, à des plantes aquatiques. Cette cloche à plongeur en miniature est d'abord remplie d'eau. Pour éliminer cette eau, l'araignée remplit la poche d'air. Voici comment : la partie postérieure du corps de l'araignée est dotée de longs fils qui peuvent retenir une bulle d'air lorsqu'ils sont en contact avec l'air. Traînant une bulle d'air derrière elle, l'araignée disparaît dans l'eau. Elle ressemble alors à une petite boule d'argent. Arrivée sous la cloche, elle libère la petite bulle d'air et une partie de l'eau est ainsi éjectée de la cloche. L'araignée remonte alors à la surface et répète l'opération autant de fois qu'il sera nécessaire pour que la cloche soit complètement remplie d'air. L'oxygène consommé dans cette chambre hermétique est remplacé de la même façon.

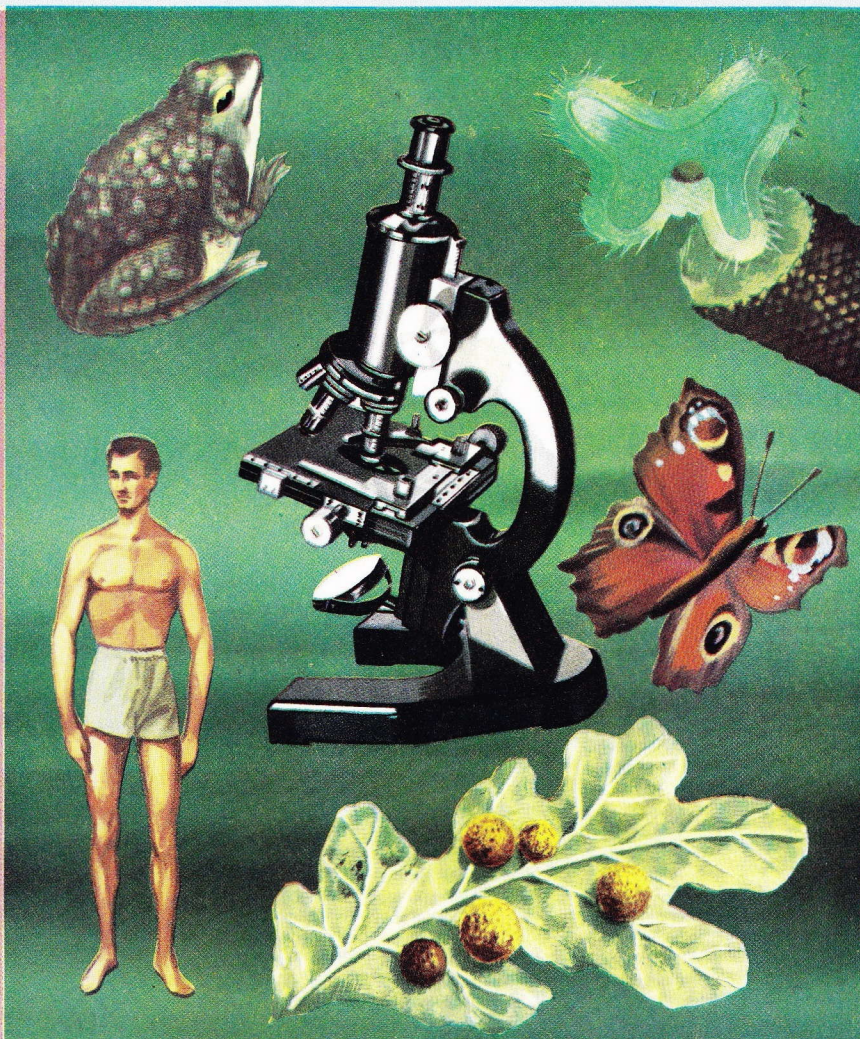
L'araignée aquatique pond des œufs au début de l'été et en automne. La première couvée écôt rapidement et les jeunes se mettent eux aussi à l'ouvrage pour confectionner des petites cloches. Après la ponte des œufs d'automne, l'araignée ferme l'ouverture derrière elle et hiverne avec les œufs qui n'éclosent qu'au printemps suivant. Pendant la période de procréation, le mâle se construit une cloche à côté de celle de la femelle. Un couloir relie les deux nids.

En haut : une épinoche vient déposer ses œufs dans le nid que le mâle a construit. Le mâle rassemble les œufs, les féconde et les surveille.

Au milieu et en bas : le nid merveilleux de l'araignée d'eau : cloche qu'elle remplit d'air, dans laquelle elle pond ses œufs et où elle hiverne.

GLOBERAMA

LA VIE ET SES MERVEILLES HET LEVENSWONDER

CASTERMAN

KEURKOOP NEDERLAND

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
espagnol (Codex)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1962 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN